

Tural İsmayılov

Etnik terrorizm daim dövlətlərin müstəqilliyini şantaj edən önəmli faktorlar sırasında yer alıb. Dövlətçilik təsisatlarını sarsıtmaq üçün global imperalizmin yararlandığı anlayışlar belə kateqoriyə oluna bilər: etnik separatizm, etnik radikal milliyətçilik, etnik terrorizm və sair.

Tədqiqatçılar Schmid və Jorgman terrorun 190 tərifini veriblər. Araşdırmaçı Vardlav terroru politoloji mənalandırır. O qeyd edir ki, terrorçuluq fəaliyyəti siyasi aktdır.

İngilis tədqiqatçı və terror mütəxəssisi Takrah terroru yeni bir siyasi sistemin qurulmasına dəstək olmaq üçün inqilabi hərəkatlara fokuslanan təhlükəli bir fəaliyyət növü kimi təqdim edir. İsrail tədqiqatçısı Natenyahu da qəsdən və sisteməlik şəkildə günahsız insanları öldürmək, xəsarət yetirmək və hədələməklə terrorun dünyadakı ən qorxunc insan fəaliyyəti olduğunu vurğulayır. Terrorizmi bütövlükdə bəşəriyyətə qarşı yönələn təsir növü kimi qeyd edən tədqiqatçılar da kifayət qədərdir.

Lakyuer "terrorun bir çox tərifində tapılan yeganə ortaq element, ehtimal ki, zorakılıq və ya zorakılıq təhdididir" deyirdi. Hoffman isə yazırdı ki, "cəmiyyətə qarşı hər hansı bir xüsusi nifrət zorakılığı da ehtimaldir".

Elçin Əhmədov "Ermənistanın Azərbaycanı təcavüzü: təhlili xronika (1987-2011)" kitabında beynəlxalq terror şəbəkələrindən ən qəddarı olan erməni terrorizminin tarixini gözəl tədqiq edir: Elmi araşdırmalar beynəlxalq terrorizmin tərkib hissəsi olan erməni terrorunun tarixinin 100 ildən çox olduğunu göstərir. Erməni millətçiləri XIX əsrin sonunda – 1885-ci ildə Marseldə "Armenakan", 1887-ci ildə Cenevrədə "Hınçaq", 1890-cı ildə isə Tiflisdə "Daşnaksütyun" partiyalarını yaratdılar. Bundan sonra ermənilərin "Böyük Ermənistan" yaratmaq iddiaları yeni mərhələyə qədəm qoydu. Erməni terror təşkilatları bu planı həyata keçirmək üçün siyasi terror aksiyalarından geniş istifadə edilməsini proqram sənədlərində başlıca vasitə kimi nəzərdə tutmuşlar. 1885-ci ildə – Marseldə yaradılan və erməni terror təşkilatlarının birincilərindən olan "Armenakan" partiyası İran və çar Rusiyasında yaşayan ermənilərlə geniş əməkdaşlıq edərək Türkiyənin Van, Muş, Bitlis, Trabzon bölgələrində, eləcə də İstanbulda silahlı toqquşmalar və terror aktları törətmişdir.

1887-ci ildə – Cenevrədə yaradılan "Hınçaq" partiyasının isə əsas məqsədi Türkiyənin Anadolu bölgəsini, "Rus" və "İran" Ermənistanı adlandırdıqları əraziləri birləşdirməklə "Böyük Ermənistan" dövləti yaratmaq olmuşdur. Partiyanın proqramının 4-cü bəndində göstərilirdi ki, "qarşıya qoyulmuş məqsədə çatmaq üçün təbliğat, təşviqat, terrorizm və dağıdıcı təşkilat yaradılması metodu seçilməlidir".

1890-cı ildə – Tiflisdə yaradılan və erməni millətçilərinin ən aparıcı təşkilatı hesab

edilən "Daşnaksütyun" – erməni federativ inqilab partiyasının əsas qayəsi Azərbaycanın Qarabağ, Naxçıvan və Türkiyənin Anadolu torpaqlarında "Böyük Ermənistan" dövləti qurmaqdır. 1892-ci ildə Tiflisdə ilk qurultayını keçirən "Daşnaksütyun" türklərə qarşı sui-qəsdlərin təşkil olunması barədə qərar çıxarmışdır. Məhz bu qurultaydan sonra "Daşnaksütyun" partiyası "türkü, kürdü hər yerdə, hər bir şəraitdə öldür, sözlündən dönənləri, erməni xainlərini öldür, intiqam al!" əmrini vermişdir.

XX əsrdə "Daşnaksütyun" partiyası tərəfindən yaradılan bir sıra terror qrupları mövcuddur ki, bu erməni terror təşkilatlarının fəaliyyəti keçən əsrin 70-80-ci illərində daha da genişlənməmişdir: 1972-ci ildə – ASALA-nın yaradılmasından əvvəl, Vyanada "Daşnaksütyun" partiyasının qurultayı zamanı yaradılmış "Ermə-

ASALA-nın "Əbu Nidal", "Qara sentyabr" kimi terror qrupları ilə əməkdaşlıq etməsində əsas fiqurlardan biri təşkilatın lideri Akop Akopyan olmuşdur. Afina-da 1980-ci ildə qətlə yetirilmiş türk səfirinin ölümünə görə məsuliyyəti öz üzərinə götürmüş A.Akopyan "Nyu-York Tayms" qəzetinə verdiyi müsahibədə bildirmişdir: "Bizim düşmənimiz türk rejimi, NATO və bizlə əməkdaşlıq etməyən ermənilərdir". Bununla yanaşı, 1980-ci ilin aprelində Livanda ASALA birgə terror aksiyalarının keçirilməsinə dair PKK ilə razılığa gəlmiş və bu niyyətlərini rəsmiləşdirmişlər. Beyrut şəhərində 1993-cü il avqustun 28-də açıqlanan bəyannamada ASALA "pantürkist neft borusu" (Bakı-Tbilisi-Ceyhan nəzərdə tutulur) adlandırıldığı layihənin həyata keçirilməsinə imkan verməyəcəyini bildirmişdir.

1979-cu ildə – yaradılan və ASALA-nın tərkib hissəsi sayılan

Yaxın Şərqdən olan xarici muzdular da döyüşçülər. Təşkilatın ideoloji işlərinə Ermənistanın sabiq prezidenti Robert Koçaryan rəhbərlik edirdi. Hazırda təşkilat dünyanın müxtəlif ölkələrində

("Armenian Resistance Organization") təsis olunmuşdur. Təşkilat öz fəaliyyətində sosialist ideologiyasını rəhbər tutmuşdur.

2001-ci ilin fevralında – ASALA tərəfindən yaradılmış "Geça-

Etnik terrorizm və ermənilərin Türkiyədə müdhiş fırıl-daqları

ni soyqırımı ədalət komandoları"nın məqsədi erməni əsilli gənc Livan vətəndaşlarını hərbi birləşmələrdə cəmləşdirmək, türklər və azərbaycanlılara qarşı qanlı terror aksiyaları təşkil etmək olmuşdur.

1973-cü ildə – yaradılan "Erməni "soyqırımının" intiqamçıları" qrupu 1980-82-ci illər ərzində Avstriya, Danimarka və Portuqaliyada türk diplomatlarını qətlə yetirmiş, eləcə də daşnakların məxfi terror qrupu DRO və onun DRO-8, DRO-88, DRO-888, DRO-8888 kimi bölmələrinin hal-hazırda bu istiqamətdə geniş fəaliyyəti davam edir.

1975-ci ildə – Livanda yaradılan "Ermənistanın azadlığı uğrunda gizli erməni ordusu" (ASALA) adlı təşkilatın üzvləri həmin dövrdən başlayaraq Türkiyədə və Avropa ölkələrində bir sıra terror aktları törətmişlər ki, nəticədə günahsız insanları erməni terrorizminin qurbanı olmuşlar. Qərgahı Beyrutda, təlim-məşq bazaları isə Suriyada yerləşən ASALA terror təşkilatının məqsədi Türkiyənin Şərqi Anadolu bölgəsi, Şimali İran və Azərbaycanın Naxçıvan və Dağlıq Qarabağ əraziləri üzərində "Böyük Ermənistan" qurmaqdır. Yarandığı vaxtdan təşkilat əsasən Türkiyə və Azərbaycan vətəndaşlarına qarşı terror aktları həyata keçirir.

"Erməni azadlıq cəbhəsi" də eyni zamanda, Türkiyə və Azərbaycan əleyhinə terrorçular hazırlayır.

1980-ci illərin ikinci yarısı – 1990-cı illərdə ASALA ilə yanaşı, uzun illərdir Qərbdə və bir sıra Şərqi ölkələrində kök salmış erməni terror təşkilatları müxtəlif vaxtlarda bir sıra terror aktları həyata keçirmişdir:

1981-ci ildə – Fransada yaşayan erməni gəncləri tərəfindən yaradılmış "Orli qrupu" 1987-ci ilədək dünyanın müxtəlif hava limanlarında 10-dan artıq terror aktı həyata keçirmişdir. Avropanın bir çox ölkəsində fəaliyyət göstərən "İsveçrə qrupu" Fransa, İtaliya və Yunanıstanda keçirilmiş 4 terror aktının məsuliyyətini öz üzərinə götürmüşdür.

1981-ci ildə – Parisdə yaradılmış "İntiharçılar eskadronu" həmin ildə Türkiyənin Fransadakı baş konsulluğunun zəbt edilməsində iştirak etmiş, nəticədə qrupun 4 nümayəndəsi, həmçinin keçmiş rəhbəri Yan Kaşqayan həbs edilmişdir.

1987-ci il – Xankəndi, Azərbaycan. Erməni lobbisinin maliyyə dəstəyi və iştirakı ilə "Dağlıq Qarabağın İnqilabi İdarə Komitəsi" – "KRUNK" ("Komitə Revolyüsiya Upravleniə Naqorno-qo Karabaxa" sözlərinin baş hərfləri nəzərdə tutulur) yaradılmışdır. "KRUNK"-un sıralarında

Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tarixi və qondarma "erməni soyqırımı"na aid materialların yayılması ilə məşğul olan "Erməni mədəniyyət mərkəzi" kimi fəaliyyət göstərir.

1988-ci ildə – Moskvada yaradılmış "Erməni birliyi"nin ASALA ilə sıx əlaqələri olmuş və keçmiş sovet məkanında ASALA terror təşkilatı üzvlərinin fəaliyyəti üçün onları saxta sənədlər və pulla təmin etmiş, eləcə də Qarabağa silah və muzduların ötürülməsində iştirak etmişdir.

1990-cı ildə – Fransada yaradılmış "Gənc ermənilər ittifaqı" diplomatların oğurlanması ilə məşğul olmuşdur.

1991-ci ildə – İsveçrədə yaradılmış "9 iyun qrupu"nın əsas məqsədi həbsdə olan erməni terrorçularının azad edilməsinə çalışmaq olmuşdur.

1991-ci ildə – Fransada yaradılmış və ASALA ilə sıx əlaqədə fəaliyyət göstərən "Erməni azadlıq hərəkatı" (AOD) Avropanın bir sıra ölkələrində çoxsaylı insan tələfatına səbəb olan terror aksiyaları həyata keçirmişdir.

1991-ci il – "Azadlıq pələngləri" ("Freedom Tigers") təşkilatı yaradılmışdır. Təşkilatın üzvləri Qarabağda gedən döyüşlərdə iştirak etmiş, dinc əhaliyə qarşı cinayətlər törətmişlər.

1997-ci il – Paris, Fransa. "Erməni Müqavimət Təşkilatı"

ron" terror təşkilatının məqsədi Cənubi Qafqaz və Orta Asiya ərazilərində türk mənşəli siyasi lider, diplomatlara qarşı terror aktlarının keçirilməsidir.

2001-ci il aprel ayının 29-da – əsasən Ermənistan, Suriya və Livan vətəndaşlarından ibarət olan Ermənistan Müdafiə Birliyi tərəfindən yaradılmış "Apostol" təşkilatının məqsədi Türkiyə və Azərbaycan ərazilərində terror aktların həyata keçirilməsidir.

ABŞ, Kanada və Qərbi Avropada fəaliyyət göstərən "Demokratik cəbhə" qrupunun başlıca məqsədi Türkiyə dövlətinin parçalanmasıdır. Avropanın bir çox ölkəsində fəaliyyət göstərən "İsveçrə qrupu" adlı təşkilat Fransa, İtaliya və Yunanıstanda keçirilmiş 4 terror aktının məsuliyyətini öz üzərinə götürmüşdür. Adı çəkilən erməni terror təşkilatları öz "missiyalarını" yerinə yetirdikdən sonra da qeyri-legal şəraitdə fəaliyyətlərini davam etdirmişlər.

Ermənistan dövlətinin və erməni diasporasının maliyyə və təşkilati yardımı ilə dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən erməni terrorçu təşkilatlarının Azərbaycana qarşı həyata keçirdikləri terror aktları 1980-ci illərin ikinci yarısından başlayaraq ardıcıl xarakter almışdır. Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsi və onun ətrafındakı 7 rayonun işğalı zamanı kütləvi vahimə yaratmaq, çoxlu insan tələfatına nail olmaq məqsədi ilə Ermənistanın xüsusi xidmət orqanları hətta hərbi əməliyyatların getdiyi ərazilərdə xeyli uzaqda, dinc azərbaycanlı əhəlinin yaşadığı məntəqələrdə terror aktları təşkil etmiş, nəticədə minlərlə günahsız insan həlak olmuşdur.

Minlərlə insanın tələfatı ilə nəticələnən bu terror aktlarından sonra müxtəlif bəhanələrlə azadlığa buraxılan bu məşhur terrorçular beynəlxalq terrorizmə qarşı mübarizə aparılan müasir dövrdə çox rahat şəraitdə yaşayır və Ermənistan Respublikası davamlı olaraq dövlət terrorizmi siyasəti yürüdərək onları himayə edir.

(ardı gələn sayımızda)